

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Redactionele signalen

de Moor-van Vugt, A.

Publication date

2017

Document Version

Final published version

Published in

Sociaal-economische Wetgeving : Tijdschrift voor Europees en Economisch Recht

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

de Moor-van Vugt, A. (2017). Redactionele signalen. *Sociaal-economische Wetgeving : Tijdschrift voor Europees en Economisch Recht*, 65(1), 1. [1].
<https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/199286/1001296691>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Redactionele signalen

1

Vlak voor kerst hield Frans Timmermans een gloedvol betoog tijdens een debat in het Europees Parlement over de rechtsstaatsdialoog met Polen. De meeste aandacht kreeg het deel waarin hij de Polen prijst voor hun rol bij de bevrijding. Een eerder gedeelte van zijn speech werd nauwelijks opgepikt, maar was minstens zo indringend. Teruggrijpend op woorden van Churchill wees hij erop dat de meerderheidsregel in een democratie niet gebruikt mag worden om de rechtsstaat te dwarsbomen. Rechtsstaat en democratie mogen niet tegen elkaar worden uitgespeeld: over en weer moeten deze instituties worden gerespecteerd. Hij keerde zich fel tegen de aanvallen op rechters en op de pers, in Polen en elders in Europa. Dit indrukwekkende betoog, te vinden op de website van het Europees Parlement (plenair debat van 14 december 2016), verdient instemming. Er is reden tot grote zorg over de *rule of law* in Polen en breder in Europa. In de 'Redactionele signalen' in *SEW* 2016, afl. 1 ging ik al in op de situatie in Polen. Einde 2015 bleek dat de nieuwe Poolse regering, gedomineerd door de partij voor Recht en Rechtvaardigheid (PiS) het Constitutionele Hof zodanig wilde hervormen, dat het feitelijk wordt lamgelegd en aldus maatregelen niet meer kan toetsen. Daardoor is de Grondwet de facto uitgeschakeld. De regering deed in strijd met de Grondwet nieuwe benoemingen ter vervulling van vacatures in het Hof. De regering weigerde de negatieve oordelen van het Hof daarover en over de nieuwe – inmiddels ingetrokken – Mediawet, waarin de publieke omroep werd genuilkorfd door deze rechtstreeks onder politieke controle te plaatsen, te publiceren. Zonder publicatie zijn ze niet rechtsgeldig. Ook werden de procedurele bepalingen zo gewijzigd dat die nauwelijks werkbaar zijn. Het Hof moet de zaken op volgorde van binnenkomst afdoen. Dat maakt dat de meest recente zaken over de hervormingen door de regering blijven liggen: er is een enorme zaaksachterstand bij het Hof. Daarnaast is bepaald dat het Hof enkel uitspraken kan vaststellen in aanwezigheid van de volledige formele bezetting. Aangezien het Hof de nieuwe benoemingen door

de regering ongrondwettig acht en ze niet accepteerde, maakt dat het Hof vleugellam. In het *NJB* 2016/2060 werd aandacht besteed aan de voordracht van de president van het Hof ter gelegenheid van een werkbezoek in oktober. Hij stelde ronduit dat Kaczyński oorlog voert tegen de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht met als doel de rechterlijke macht om te vormen tot een instrument dat loyaal is aan zijn nationalistische politieke agenda. De president is inmiddels met pensioen, zodat nu een regeringsgezinde president kan worden benoemd. Een aantal stappen van de begin 2016 gestarte rechtsstaatsdialoog zijn inmiddels doorlopen (zie hierover *NJB* 2016/825). De Commissie heeft een opinie uitgebracht, waar Polen niets mee deed. De daaropvolgende aanbeveling, waarin de Polen werden opgeroepen om binnen drie maanden een aantal maatregelen te nemen die de schendingen van de Poolse Grondwet moeten opheffen, legde Polen naast zich neer. De volgende stap is het doen van een voorstel aan de Raad van Ministers om bepaalde rechten van Polen te schorsen (art. 7 lid 1 en 3 VEU). Hoe krachtig en indrukwekkend het betoog van Timmermans ook was, de Commissie sloeg uiteindelijk niet met de vuist op de Poolse tafel. Ze kwam met een nieuwe aanbeveling, dit keer binnen twee maanden op te volgen. Naar verluidt is dit een onderdeel van een vernuftig politiek spel binnen de EU zelf. Zo kan tijd worden gewonnen om voldoende steun te vergaren voor het voorstel tot schorsing. Dan moet de Europese Raad wel met eenparigheid van stemmen constateren dat sprake is van een voortdurende en ernstige schending van de waarden van de EU (art. 7 lid 2 VEU). De kans dat dat gebeurt, wordt klein geacht omdat Hongarije Polen steunt en naar verluidt ook het VK tegen zal stemmen. Toch zou mijns inziens die procedure moeten worden doorgezet: de lidstaten moeten dan ieder afzonderlijk duidelijk maken waar ze voor staan. Wat mij betreft is dat pal vóór de rechtsstaat.

Adrienne de Moor-van Vugt, hoofdredacteur